

Oponentský posudek na disertační práci

VALENTA, Petr: *Richard Dotzauer a osobnosti podnikatelského života 19. století*. Ústav hospodářských a sociálních dějin, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, Praha 2014, 316 s. + 16 s. příloh

Struktura dizertační práce PhDr. Petra Valenty odpovídá obsahu, ve kterém ovšem není uveden Závěr, což mě hned v úvodu četby poněkud zaskočilo, ale na straně 291 jsem tuto nezbytnou součást vědecké práce našel. Z hlediska věcné náplně lze dizertaci rozčlenit do tří částí. První, hlavní, je věnována ústřední osobnosti disertace Richardu Dotzauerovi, následující dvě pak jeho generačním soupeřům, pražským podnikatelům a veřejným činovníkům Andreasi Haasemu a Jindřichu Fügnerovi. K takto autorem zvolené struktuře práce se ještě vrátím v závěru posudku. Valentova disertační práce je metodologicky pregnantně zakotvena, autor se orientuje v domácí i v zahraniční literatuře, starší i nové, text má rovněž vysokou stylistickou úroveň. Snad jen dvě faktické připomínky. Byť jsem si vědom, tedy Google, že v Rakousku se nachází také obec Wagrain, domnívám se, že na s. 33 měl autor na mysli spíše bitvu u Wagramu a taktéž upozorňuji, že zkratka priv. nacházející se za notoricky známým c. k. neznámá privátní, nýbrž privilegovaný (viz s. 62).

Již v úvodu dává autor najevo, že Richarda Dotzauera nechápe (a v následujícím textu nebude chápat) jako solitéra, nýbrž jako součást rozsáhlé socioekonomické sítě. Nejedná se přirozeně v oblasti výzkumu společenských, hospodářských ad. elit o žádné novum, svědčí to ovšem o autorově pochopení problému a o snaze zakotvit sledovanou problematiku, v tomto případě hospodářský, společenský a částečně i osobní život Richarda Dotzauera, v širším dobovém kontextu. Postupuje klasickou biografickou metodou, opírá se o dostupné prameny, v hojně míře se využívá Dotzauerovy autobiografie, která je v nejednom případě jediným zdrojem informací. Z vlastní zkušenosti vím, že bez ohledu na to, že historik podvědomě (někdy i vědomě) cítí, že informace sdělované autorem, který je přirozeně také hlavním hrdinou příběhu, jsou tu více, tu méně, ať již záměrně, či v důsledku značného časového odstupe vyretušovány nebo naopak poněkud „přibarveny“, neubrání se jich v hojně míře využívat a citovat, což ovšem považuji v případě, že k popisovaným událostem přistupuje „kriticky“, za zcela legitimní.

A nyní již k vlastnímu Dotzauerovu „zasítování“, jehož podhalení považuji z hlediska výzkumného záměru disertační práce za zásadní. Výsledky bádání jsou inspirativní zejména v epoše Dotzauerových podnikatelských počátků, kdy socioekonomické vazby jeho samotného, resp. jeho rodiny a známých nebyly ještě tak rozvětvené, načež přirozeně graduje ve čtyřech desetiletích profilujícího podnikatelského a veřejného angažmá v pražském prostředí. A zde jedna připomínka, resp. doporučení. Praha byla v době života Richarda Dotzauera bezpochyby dynamicky se rozvíjejícím

městem s celou řadou specifických problémů i ambicí, ale stále to bylo pouhé provinční centrum s poměrně jednoduchou společenskou strukturou. Domnívám se proto, že paralelně s nastíněním Dotzauerových pražských vazeb měla být větší pozornost věnována jeho napojení na hlavní město impéria Vídeň. Autor sice některé možné souvislosti poodkrývá, ale již vzhledem k Dotzauerově nobilitaci, iniciativám spojeným s rakouským ministerstvem obchodu či celostátním podnikatelským aktivitám muselo být provázání jeho pražské kontaktní sítě s vídeňským prostředím mnohem těsnější.

Otázka č. 2, struktura. Tuto otázku jsem si položil, když jsem v závěru publikace narazil na tři exkurzy. Aby nedošlo k nedorozumění, všechny jsou zpracovány velmi kvalitně, ale... Pominu-li první, věnovaný Dotzauerovu, řekněme vnitřnímu životu či osobním postojům, který by mohl být bez větších úprav součástí standardního textu, zde nacházíme dva vstupy věnované Dotzauerovým současníkům Andreasi Haasemu a Jindřichu Fügnerovi. Proč Valenta tyto dva výše uvedené texty zařadil, jsem pochopil až po přečtení závěru. Jednoduše si potřeboval vytvořit platformu pro srovnání. Ano, pro disertační práci akceptovatelné, byť se domnívám, že autor Valentových kvalit mohl s exkurzy pracovat v rámci celého díla, čímž by stalo ještě čtivější a „napínavější“! A to je také moje výzva pro případ, že by měla práce vyjít tiskem. Nabízí se otázka, proč nevyužít Haaseho a Fügnera, které navíc, jak napovídá jeho stávající publikační činnost, dobře zná, v textu tam, kde se dostávají do kontaktu z Dotzauerem a tím text oživit.

Suma summarum, práci Petra Valenty jsem se zaujetím přečetl a rozšířil si nejen vlastní vědecké obzory, ale i léta pomalu skládanou podnikatelskou mozaiku. Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě a splnění všech zákonem stanovených podmínek byla Petru Valentovi udělena vědecká hodnost doktora filozofie (ve zkratce Ph.D.).

Horní Bečva, 17. 8. 2014

Prof. PhDr. Aleš Zářický, Ph.D.